

УДК 681.355

С.А. Войтович, М.І. Адаменко, Т.М. Полуляшна

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ ПОВІТРЯНИХ СИЛ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОТЕНЦІЙНО НЕБЕЗПЕЧНИХ

Проведено аналіз визначень потенційно небезпечних об'єктів (ПНО) та на його основі обґрунтоване визначення ПНО, а також визначення ідентифікації потенційно небезпечного об'єкта та чинників безпеки для об'єктів Повітряних Сил (ПС) України; розглянуті питання ідентифікації об'єктів як потенційно небезпечних, а також наведений приклад ідентифікації об'єкта ПС.

Ключові слова: техногенний ризик, потенційно небезпечний об'єкт (ПНО), надзвичайна ситуація (НС), ідентифікація ПНО.

Постановка проблеми

На сьогоднішній день в Державному реєстрі потенційно небезпечних об'єктів (ПНО) України недостатньо відображені об'єкти Міністерства оборони. Зокрема це стосується небезпечних об'єктів Повітряних Сил України, хоча розв'язання проблем, які виникають у зв'язку з ними, є актуальним для держави [1].

Питання щодо зниження ризику виникнення надзвичайних ситуацій (НС) досить широко відображені в літературі. Ряд законодавчих актів, прийнятих останнім часом в Україні, а саме Закон України „Про захист населення від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру”, Закон України „Про цивільну оборону”, Закон України „Про аварійно-рятувальну службу” та ін., також свідчать про зацікавленість з боку державних структур у вирішенні цього питання.

Все вищенаведене ставить у зовсім новому ракурсі наукову задачу щодо забезпечення безаварійної роботи військово-будівельних комплексів і військової техніки Повітряних Сил.

Аналіз літератури

Проблема зниження ризику виникнення НС у зв'язку з екологічними катастрофами та аваріями, у тому числі і в сфері оборонної промисловості, військового комплексу та ін., які відбуваються все частіше, знаходять широке обговорення у вітчизняній та зарубіжній літературі [2 – 5]. Все це ставить проблему зниження ризику виникнення НС, причинами якої є комплекси та окремі об'єкти ПС. Складовою цієї проблеми є наукове завдання створення системи ідентифікації об'єкта ПС як потенційно небезпечного.

На даний час найбільший досвід роботи з потен-

ційно небезпечними об'єктами має Міністерство надзвичайних ситуацій, але НС у МНС та ПС розглядаються по-різному. Подія, яка є надзвичайною з точки зору МНС, Повітряними Силами може трактуватися як звичайна оборонна ситуація.

Подальше розглядання зазначеної проблеми потребує визначення потенційно небезпечного об'єкта для Повітряних Сил. Для цього доцільно звернутися до досвіду МНС та розглянути ті визначення, які воно дає для ПНО, ґрунтуючись на термінах та визначеннях з аварійно-рятувальної справи, що застосовуються в законодавчих та нормативно-правових актах.

Потенційно небезпечний об'єкт – об'єкт, на якому використовуються, виготовляються, переробляються, зберігаються або транспортуються небезпечні радіоактивні, пожежовибухові, хімічні речовини та біологічні препарати, гідротехнічні та транспортні споруди, транспортні засоби, а також інші об'єкти, що створюють загрозу виникнення надзвичайної ситуації [6].

Але військово-промисловий комплекс нашої країни не проводить виготовлення та переробку, пожежовибухових, хімічних речовин та біологічних препаратів, гідротехнічних та транспортних споруд, транспортних засобів. Також, згідно міжнародних угод на території України біологічна зброя не виробляється. Тому це визначення не може бути використано для ПНО ПС.

Наступне визначення сформульоване таким чином.

Потенційно небезпечний об'єкт – будь-яке джерело потенційної шкоди життєво важливим інтересам людини [7].

Це дуже широке визначення, оскільки життєво важливим інтересам людини можуть нанести шкоду не тільки військові об'єкти, по-перше, а по-друге,

під потенційно небезпечними об'єктами потрібно трактувати ті, що завдають шкоди ще й навколишньому середовищу та матеріальних збитків населенню і Державі, та можуть мати незворотні екологічні наслідки.

Звернемося до наступного визначення.

Потенційно небезпечний об'єкт – об'єкт, що створює реальну загрозу виникнення НС; об'єкт, на якому використовуються, виготовляються, переробляються, зберігаються або транспортуються небезпечні радіоактивні, пожежовибухові, хімічні речовини та біологічні препарати; об'єкти з видобування корисних копалин; гідротехнічні споруди тощо [8].

Це визначення дещо схоже з першим та має ті ж недоліки для визначення ПНО ПС, та ще й додані об'єкти з видобування корисних копалин; гідротехнічні споруди, яких військово-промисловий комплекс (зокрема Повітряні Сили України) не має.

Мета статті – на основі аналізу визначень потенційно небезпечних об'єктів та його обґрунтуванні привести визначення ПНО, а також ідентифікації потенційно небезпечного об'єкта та чинників небезпеки для об'єктів Повітряних Сил України.

Основний матеріал

Як бачимо, навіть МНС, яке безпосередньо працює з потенційно небезпечними об'єктами, не має для них єдиного визначення. Та всі вони лише частково відповідають вимогам Повітряних Сил. Тому узагальнимо їх всі, дещо переробимо стосовно до потреб Військово-Повітряних Сил ЗС України та надамо таке визначення.

Потенційно небезпечний об'єкт – об'єкт, на якому використовуються, виготовляються, перероб-

ляються, зберігаються або транспортуються небезпечні речовини, а також інші об'єкти, що за певних обставин можуть створити реальну загрозу виникнення аварії.

Беручи до уваги вищенаведене, можна навести визначення причин (чинників), які призводять до НС.

Чинники небезпеки – внутрішні (наявність небезпечних речовин, застосування небезпечних технологічних процесів, незадовільний стан будівель і обладнання, порушення умов безпечної експлуатації тощо) та зовнішні (особливості місцезнаходження небезпечних об'єктів, несприятливі природні умови тощо) фактори, які можуть безпосередньо спричинити виникнення надзвичайної ситуації на об'єкті або негативно вплинути на її розвиток.

Це визначення обумовлює найбільш вірогідні аварії, які можуть служити приводом для визначення як потенційно небезпечні:

пожежа;

вибух (усередині обладнання, у будівлях або на воколишньому середовищі);

розрив або зруйнування обладнання;

викид шкідливих речовин;

сполучення перелічених видів небезпеки.

У табл. 1 наведені види небезпеки, їх ознаки та регламентуючі документи для кожного з них за “Методикою ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів” МНС [9], які можна застосувати для ПС.

Із всього вищенаведеного можна вивести перелік основних джерел небезпеки, які притаманні потенційно небезпечним об'єктам:

1. Балони, контейнери, цистерни та інші ємності

Таблиця 1

Види небезпеки

Вид небезпеки	Ознаки небезпеки	Регламентуючі документи
Вибухопожежна	Наявність газоподібних, рідких та твердих речовин, матеріалів або їх сумішей, а також окислювачів, які здатні вибухати і горіти за певних умов	ГОСТ 12.1.010-76, ГОСТ 12.1.011-78, ГОСТ 12.1.044-89
Пожежна	Наявність газоподібних, рідких та твердих речовин, матеріалів або сумішей, які здатні підтримувати горіння	СНіП 2.01.05-85, ДСТУ 2272-93, ГОСТ 12.1. 004-91, ДБН В.1.1-7-2002 „Пожежна безпека об'єктів будівництва”
Радіаційна	Наявність радіоактивних речовин і матеріалів, інших джерел іонізуючого випромінювання	НРБУ-97/Д-2000 „Норми радіаційної безпеки України”, ОСПУ 2000 „Основні санітарні правила протирадіаційного захисту України”
Екологічна	Можливість несприятливого впливу на довкілля техногенних і природних факторів, в результаті чого порушується пристосування живих систем до звичних умов існування	Державні санітарні правила та норми ДСанПіН 2.2.7.029-99 від 01.07.99 № 29

із стисненими, зрідженими, отруйними та вибухонебезпечними газами.

2. Резервуари, цистерни, балони та інші ємності з небезпечними речовинами.

3. Вибухові матеріали, що застосовуються у виробничих процесах, засоби військового призначення, що містять вибухові матеріали, які виготовляються, знаходяться на зберіганні або утилізуються.

4. Стаціонарне обладнання для вантажно-розвантажувальних робіт, підймальні споруди.

5. Обладнання для виготовлення вибухових матеріалів і виробів на їх основі, комплекси для їх переробки та зберігання.

6. Мости, мостові переходи, віадуки, тунелі, їх окремі конструкції та фундаменти, водостоки.

У табл. 2 наведено витяг з класифікації НС, а у табл. 3 – з класифікації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями згідно Державного класифікатора [9] надзвичайних ситуацій, які можна використати для об'єктів Повітряних Сил

Таблиця 2

Класифікація надзвичайних ситуацій

Код НС	Назва НС
10000	НС ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ
10100	Аварії (катастрофи) на транспорті
10110	Аварії на транспорті з викиданням (загрозою викидання) небезпечних та шкідливих речовин
10112	Аварії на транспорті з викиданням (загрозою викидання) НХР
10114	Аварії на транспорті із загрозою розливання пально-мастильних матеріалів
10130	Аварії на залізницях, у тому числі в метрополітені, з тяжкими наслідками (катастрофи)
10140	Аварії на водному транспорті
10151	Авіаційні катастрофи в аеропортах та населених пунктах
10212	Пожежі, вибухи у будівлях та спорудах нежитлового призначення
10220	Пожежі, вибухи на об'єктах розвідання, видобування, перероблення, транспортування та зберігання легкозаймистих, горючих, а також вибухових речовин
10530	Аварії джерел іонізуючого випромінювання (включаючи ядерно-паливний цикл)
10600	Раптове руйнування будівель і споруд
10610	Руйнування елементів транспортних комунікацій
10630	Руйнування будівель та споруд нежитлового призначення
10650	Руйнування підземних споруд систем життєзабезпечення
10700	Аварії в електроенергетичних системах
10760	Аварії в електричних мережах
30500	Зникнення або викрадення зброї та небезпечних речовин з об'єктів їх зберігання, використання, перероблення та під час транспортування
30510	Зникнення або викрадення технічних одиниць вогнепальної зброї з об'єктів зберігання, використання, перероблення та під час транспортування
30520	Зникнення або викрадення боєприпасів з об'єктів зберігання, використання, перероблення та під час транспортування
30530	Зникнення або викрадення бронетехніки з об'єктів зберігання, використання, перероблення та під час транспортування
30540	Зникнення або викрадення артозброєння з об'єктів зберігання, використання, перероблення та під час транспортування
30550	Зникнення або викрадення вибухових матеріалів з об'єктів зберігання, використання, перероблення та під час транспортування
30560	Зникнення або викрадення РР (приладів або устаткування з використанням РР) з об'єктів зберігання, використання, перероблення та під час транспортування
30570	Зникнення або викрадення сильнодіючих отруйних речовин (приладів або устаткування, де вони використовуються) з об'єктів зберігання, використання, перероблення та під час транспортування
30700	Аварії на арсеналах, складах боєприпасів та інших об'єктах військового призначення з викиданням уламків, реактивних та звичайних снарядів

Скорочення, які застосовані в класифікаторі:

- НС – надзвичайна ситуація;
- БНР – біологічно небезпечна речовина;
- ГДК – граничнодопустима концентрація;
- НХР – небезпечна хімічна речовина;
- РР – радіоактивна речовина.

Таблиця 3

Класифікація надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями

Рівень НС	Територіальне поширення НС	Обсяг необхідних технічних і матеріальних ресурсів від обсягу видатків відповідних місцевих бюджетів	Кількість загиблих, осіб	Кількість постраждалих, осіб	Порушено умови життєдіяльності, кількість осіб	Збитки, тис. мінім. розмірів зарплати
Державний	на територію інших держав	—	—	—	—	—
	на територію двох чи більше регіонів	не менш як 1%	—	—	—	—
	—	—	>10	>300	>50 тис.	—
	—	—	>5	>100	>10 тис.	>25 тис.*
Регіональний	—	—	—	—	—	>150 тис.
	на територію двох чи більше районів (міст обласного значення)	не менш як 1%	—	—	—	—
	—	—	3-5	50-100	1-10 тис.	>5 тис.*
Місцевий	—	—	—	—	—	>15 тис.
	НС вийшла за межі територій ПНО	перевищують власні можливості ПНО	—	—	—	—
	—	—	1-2	20-50	від 100 до 1000	>500*
—	—	—	—	—	>2 тис.	
Об'єктового рівня визнається НС, яка не відповідає приведеним вище критеріям						

* У разі, якщо внаслідок НС для відповідних порогових значень рівнів людських втрат або кількості осіб, які постраждали чи зазнали порушень нормальних умов життєдіяльності, обсяг збитків не досягає визначеного, рівень НС визнається на ступінь менше (для дорожньо-транспортних пригод – на два ступені менше).

для визначення об'єкта як потенційно небезпечного.

Оскільки ідентифікація є основною для визначення об'єкта як небезпечного чи, навпаки, безпечного, слід привести і його визначення.

Ідентифікація потенційно небезпечного об'єкта – процедура виявлення на об'єкті джерел та чинників небезпеки, на підставі яких об'єкт визнається потенційно небезпечним.

Ідентифікація ПНО полягає у виявленні джерел та чинників небезпеки, які здатні за негативних обставин (аварія, стихійне лихо тощо) ініціювати виникнення надзвичайної ситуації, а також в оцінці максимального рівня можливих НС.

Об'єкт ідентифікується як ПНО за наявності у його складі хоча б одного джерела небезпеки, яке може спричинити НС об'єктового, місцевого, регіонального або державного рівнів.

Ідентифікації повинні підлягати всі об'єкти військово-промислового комплексу, які розташовані на території України.

Спроби ведення спостереження за станом опірності об'єкта і впливом його на навколишнє середовище вже проводилися. Як приклад можна провести екологічну паспортизацію, яка ґрунтується на ідентифікації. Однак будучи прогресивною мірою в області оцінки впливу об'єкта на навколишнє середовище, екологічний паспорт є недостатньо інформативним для аварійного обґрунтування.

Розглянемо як приклад один з безперечних потенційно небезпечних об'єктів – арсенали.

Бази зберігання боєприпасів дислокуються по всій території країни в різних кліматичних і природних зонах, які характеризуються різним температурним режимом, рослинністю, інтенсивністю грозової діяльності, що впливає на їх пожежну безпеку. Крім цього, бази боєприпасів розміщуються, як правило, на відстані від населених пунктів, доріг, ЛЕП. Це, у свою чергу, створює певні труднощі з інженерним забезпеченням протипожежних заходів.

Характерним для пожеж на об'єктах з боєприпа-

сами є те, що горіння супроводжується одиничними і груповими вибухами боєприпасів, а за певних умов і вибухами в масштабі штабелів, сховищ і т.п. Пожежі на об'єктах з боєприпасами здатні до самопоширення як у межах даного об'єкта, так і на інші об'єкти. Пожежа при цьому може поширюватися на інші об'єкти.

Причини, що викликають виникнення пожеж і вибухів, можна поділити на дві групи: об'єктивні і суб'єктивні.

До об'єктивних відносяться:

- вплив супротивника, у тому числі ЗМУ, диверсії;
- вплив блискавок під час гроз;
- стихійні лиха (землетруси, лісові пожежі, повені, урагани і т.п.);
- катастрофи повітряних і космічних об'єктів над територією баз боєприпасів.

До суб'єктивних відносяться:

- порушення правил техніки безпеки та експлуатації боєприпасів;
- порушення правил пожежної безпеки;
- наявність серед придатних боєприпасів вчасно виявлених небезпечних у використанні;
- попадання кулею в штабель боєприпасів.

Вплив зазначених причин у місцях зосередження великої кількості боєприпасів нерідко призводить до виникнення пожеж, що потім викликають вибух (детонацію) боєприпасів.

За результатами ідентифікації ПНО пропонується скласти Повідомлення про результати ідентифікації щодо визначення потенційної небезпеки.

Повідомлення про результати ідентифікації щодо визначення потенційної безпеки мають містити дані, перелічені нижче.

1. Довідкові дані:

- місце знаходження об'єкта;
- місце знаходження юридичної особи/місце проживання фізичної особи, відповідальної за ПНО;
- підпорядкованість;
- код діяльності (КВЕД).

2. Загальні дані:

- площа об'єкту, тис. кв. м;
- санітарно-захисна зона, м;
- кількість обслуговування;
- види небезпечних речовин чи спорядження;
- строк їх виготовлення.

3. Відомості про внесення до державних (галузевих) реєстрів (кадастрів):

- найменування державного (галузевого) реєстру (кадастру);
- реєстраційний номер.

4. Виявлені джерела небезпеки:

- найменування джерела небезпеки;
- вид небезпеки;
- код можливих НС;
- рівень можливих НС;

загальна кількість джерел небезпеки; максимально можливий рівень НС.

5. Висновок за результатами проведеної ідентифікації.

6. Особи, відповідальні за результати проведеної ідентифікації.

Як приклад наведемо ідентифікацію об'єкта військової діяльності – підрозділ служби ПММ.

1. На підставі документів об'єкта заповнюються розділи Повідомлення:

- довідкові дані;
- загальні дані;
- відомості про внесення до реєстрів (кадастрів).

2. Вибір кодів НС, виникнення яких можливе на об'єкті, згідно Державного класифікатора надзвичайних ситуацій ДК 019 – 2001 (табл. 4).

Таблиця 4

Вибір кодів надзвичайних ситуацій для об'єкта, який розглядається

Код НС	Назва НС
10211	Пожежі, вибухи у спорудах, на комунікаціях та технологічному обладнанні промислових об'єктів
10310	Аварії з викидом (загрозою викиду), утворення та розповсюдження НХР під час їх виробництва, перероблення або зберігання (захоронення)

3. Аналіз показників ознак НС, вибраних на попередньому етапі, і визначення їх порогових значень з використанням Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій (табл. 5).

Таблиця 5

Аналіз показників ознак надзвичайної ситуації

Номер ознаки	Опис ознаки	Порогові значення
2.1	Загибель або травмування людей внаслідок аварій, катастроф, отруєнь та нещасних випадків	Загибло від 3 осіб, госпіталізовано від 10 осіб
2.10	Викид або безпосередня загроза викиду НХР з технологічного обладнання, які можуть створити або створюють фактори ураження для персоналу об'єкта, населення або інших об'єктів навколишнього середовища для НХР 4-го класу	Від 0,5 т

4. Виявлення за результатами аналізу джерел небезпеки, які за певних умов (аварії, порушення режиму експлуатації, виникнення природних небезпечних явищ тощо) можуть стати причиною виникнення НС з перевищенням порогових значень показників ознак НС (табл. 6).

Таблиця 6

Виявлення джерел небезпеки

№№ з/п	Назва джерела небезпеки	Аналог джерела небезпеки
1	Резервуари з бензином	Резервуари, цистерни, балони та інші ємності з небезпечними речовинами
2	Резервуар з дизпаливом	Резервуари, цистерни, балони та інші ємності з небезпечними речовинами
3	Паливороздавальні колонки	Технологічне обладнання, пов'язане з використанням, виготовленням, переробкою, зберіганням або транспортуванням небезпечних речовин

5. Визначення видів небезпеки для кожного з виявлених джерел небезпеки (табл. 7).

Таблиця 7

Визначення видів небезпеки

№№ з/п	Назва джерела небезпеки	Вид небезпеки
1	Резервуари з бензином	Хімічна, екологічна, пожежна, вибухова
2	Резервуар з дизпаливом	Хімічна, екологічна, пожежна, вибухова
3	Паливороздавальні колонки	Пожежна, вибухова

6. Визначення переліку небезпечних речовин, що використовуються на об'єкті, їх кількості та класу небезпеки (табл. 8).

Таблиця 8

Визначення переліку небезпечних речовин

№№ з/п	Назва	Кількість, т	Клас небезпеки
1	Бензин	61,0	4
2	Дизельне паливо	21,6	4

Таблиця 9

Оцінка зони поширення НС

№№ з/п	Назва джерела небезпеки	Територіальне поширення	Кількість загиблих, осіб	Кількість постраждалих, осіб	Порушено умови життєдіяльності, кількість осіб	Збитки, тис. мінім. розмірів зарплати	Рівень НС
1	Резервуари з бензином	НС не вийшла за межі території	–	2	–	0,6	об'єктовий
2	Резервуар з дизпаливом	НС вийшла за межі території	–	2	–	0,2	об'єктовий
3	Паливороздавальні колонки	НС не вийшла за межі території	–	4	–	0,1	об'єктовий

Таблиця 10

Визначення відповідності об'єкта

Об'єкт підпадає (не підпадає) під дію нормативно правового акта	Назва нормативно-правового акта
підпадає	Постанова Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 554 "Про перелік видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку"
не підпадає	Перелік особливо небезпечних підприємств, припинення діяльності яких потребує проведення спеціальних заходів щодо запобігання заподіяння шкоди життю та здоров'ю громадян, майну, спорудам, навколишньому природному середовищу, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 6 травня 2000 року № 765
не підпадає	Постанова Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2000 року № 1214 "Про затвердження переліку об'єктів та окремих територій, які підлягають постійному та обов'язковому на договірній основі обслуговуванню державними аварійно-рятувальними службами"
підпадає	Перелік об'єктів машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, визначеного постановою Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2003 року № 1631 (із змінами)
підпадає	Постанова кабінету міністрів України від 11 липня 2002 року № 956 "про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки"

Підрозділ служби ПММ

1. Довідкові дані

Місцезнаходження об'єкта	
Місцезнаходження юридичної особи / місце проживання фізичної особи, відповідальної за ПНО	
Підпорядкованість (за наявності)	
Код діяльності (КВЕД)	
Ідентифікаційний код (ЄДРПОУ)	
Форма власності	

2. Загальні дані

Вартість основних виробничих фондів, млн. грн	
Площа підприємства, тис. м ²	
Санітарно-захисна зона, м	
Загальна кількість працівників, осіб	
Рік введення в експлуатацію	

3. Відомості про внесення до державних (галузевих) реєстрів (кадастрів)

№№ з/п	Найменування державного (галузевого) реєстру (кадастру)	Реєстраційний номер
1	Державний реєстр об'єктів підвищеної безпеки	12.13473160.01.1

4. Виявлені джерела небезпеки

№№ з/п	Найменування джерела небезпеки	Вид небезпеки	Код можливих НС	Рівень можливих НС
1	Резервуари з бензином	Пожежна, вибухова	10211, 10310	об'єктовий
2	Резервуар з диз-паливом	Пожежна, вибухова	10211, 10310	об'єктовий
3	Паливороздавальні колонки	Пожежна, вибухова	10211, 10310	об'єктовий
Загальна кількість джерел небезпеки		3	Максимально можливий рівень НС	місцевий

5. Висновок за результатами проведеної ідентифікації:

Підрозділ служби ГММ визнано потенційно небезпечним об'єктом.

6. Особи, відповідальні за результати проведеної ідентифікації.

№№ з/п	Найменування організації	Посада	Прізвище, ім'я та по батькові	Підпис	Дата

7. Оцінка на підставі отриманих даних зони поширення НС, які можуть ініціювати кожен з виявлених джерел небезпеки, оцінка можливих наслідків НС для кожного з джерел небезпеки (кількість загиблих, постраждалих, тих, яким порушено умови життєдіяльності, матеріальні збитки) та встановлення максимально можливих рівнів НС для кожного із джерел небезпеки (табл. 9).

8. Визначення державних (галузевих) реєстрів (кадастрів), в яких зареєстровано або необхідно зареєструвати об'єкт.

9. Визначення відповідності об'єкта діючим нормативно-правовим актам (табл. 10).

Максимальний рівень можливої НС визначено як об'єктовий. На підставі того, що зазначений об'єкт підпадає під дію постанов Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 554, від 15 жовтня 2003 року № 1631, від 11 липня 2002 року № 956 підрозділ служби ПММ визнано потенційно небезпечним об'єктом.

За результатами проведення ідентифікації об'єкта заповнюються розділи Повідомлення про результати ідентифікації щодо визначення потенційної небезпеки.

Зразок повідомлення про результати ідентифікації щодо визначення потенційної небезпеки наведений в табл. 11.

Висновок

Створення нового виду ЗС – Повітряних Сил України – потребує перегляду класифікації об'єктів ПС як потенційно небезпечних чи, навпаки, безпечних. Для цього виникає необхідність у розробці реєстру ПС для визначення ПНО на базі паспортизації всіх об'єктів ПС та ідентифікації їх як потенційно небезпечні.

У статті проведено аналіз визначень ПНО на основі термінів та визначень з аварійно-рятувальної справи, що застосовуються в законодавчих та нормативно-правових актах і на основі цього аналізу наведено обґрунтоване визначення ПНО, а також визначення чинників небезпеки та ідентифікації потенційно небезпечного об'єкта для Повітряних Сил України. Наведена вибірка з “Методики ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів” МНС, яку можна застосувати для ПС, видів небезпеки, витяги з класифікації НС та з класифікації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями.

Напрямами подальших досліджень можуть служити пропозиції щодо розробки паспортизації ПНО ПС та розробка програмного забезпечення для ідентифікації об'єктів як потенційно небезпечних.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Указ Президента України «О решении Совета национальной безопасности и обороны Украины от 26 мая 2004 года «О состоянии хранения боеприпасов и взрывчатых веществ на арсеналах, базах и складах Вооруженных Сил Украины». – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.prezident.gov.ua/rus/activity/ukazrozpor/decrees/258846360_mode_print.html.

2. Украинские склады боеприпасов могут взорваться в любую минуту. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ntn.tv/ru/print/news/ukraine/05/05/24/1341.html>.

3. Rozporządzenie Ministra Gospodarki – w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Dz.U. 58. poz. 535 z 2002 г.

4. Довідник з цивільної оборони та з питань захисту населення у надзвичайних ситуаціях мирного часу. – К.: ЗАТ „Укртехногрупа”, 2001. – 328 с.

5. Пресняков В.В., Гавриш В.П., Кавун А.А. Екологія та безпека життєдіяльності. Ч. 1. Екологія: Навч. посіб. – Житомир: ЖВІРЕ, 2000. – 220 с.

6. Класифікатор надзвичайних ситуацій в Україні. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://mns.gov.ua/laws/>.

7. ДСТУ 2156-93. Безпечність промислових підприємств. Терміни та визначення. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://mns.gov.ua/laws/>.

8. Положення про паспортизацію потенційно небезпечних об'єктів (Затверджено наказом МНС України № 140 від 16.08.2005. Наказ зареєстровано в Міністерстві юстиції України 1 вересня 2005 р. за № 970,11250) – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://mns.gov.ua/laws/>.

9. Державний класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019-2001 / Методика ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://mns.gov.ua/laws/>.

Надійшла 18.04.2006

Рецензент: д-р техн. наук професор Є.І. Бобир, Харківський університет Повітряних Сил ім. Івана Кожедуба.